

Päätöslauselma aiheesta ”Liittymisneuvottelujen aloittaminen Pohjois-Makedonian ja Albanian kanssa: EU:n uskottavuutta ja geostrategisia etuja vaalittava”

(2020/C 47/02)

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi täysistunnonsa 30. ja 31. lokakuuta 2019 (lokakuun 31. päivän kokouksessa) seuraavan päätöslauselman äänin 174 puolesta ja 12 vastaan 15:n pidättyessä äänestämästä.

1. Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) on syvästi pettynyt 17.–18. lokakuuta 2019 pidetyssä Eurooppa-neuvoston kokouksessa tehtyyn EU:n johtajien päätökseen lykätä edelleen liittymisneuvottelujen aloittamista Pohjois-Makedonian ja Albanian kanssa, koska jäsenvaltioiden välillä ei ole asiasta yksimielisyyttä.
2. ETSK pitää erittäin valitettavana, että näitä kahta maata koskevia sitoumuksia ei ole noudatettu. Eurooppa-neuvoston 28. kesäkuuta 2018 antamissa päätelmissä, joissa vahvistettiin neuvoston 26. kesäkuuta 2018 hyväksymät päätelmät EU:n laajentumisesta sekä vakautus- ja assosiaatioprosessista, viitotettiin tietä liittymisneuvottelujen aloittamiselle kesäkuussa 2019. Eurooppa-neuvosto päätti jo 18. kesäkuuta 2019 palata viimeistään lokakuussa 2019 komission suositukseen liittymisneuvottelujen aloittamiseksi Pohjois-Makedonian ja Albanian kanssa.
3. ETSK korostaa, että päätöksen tekemättä jättäminen jo toisen kerran näiden kahden maan liittymisneuvottelujen aloittamisesta, vaikka ne ovat täyttäneet kaikki vaadittavat ehdot ⁽¹⁾, **on geostrateginen ja historiallinen virhe, joka vaarantaa EU:n uskottavuuden ja luotettavuuden**. EU:lla on ollut mahdollisuus aloittaa neuvottelut ja soveltaa samalla hyvää hallintoa koskevia tiukkoja ehtoja, edellyttäjä jäsenyyskriteerien tiukkaa noudattamista neuvotteluprosessin aikana ja suunnitella aiempaa parempia välineitä oikeusvaltioperiaatteen valvomiseksi liittymisen jälkeen.
4. ETSK on vakuuttunut siitä, että tämän alueen ”eurooppalaistaminen” edellyttää tiukkoja rakenneuudistuksia Länsi-Balkanin maissa.
5. Eräissä jäsenvaltioissa EU:n kansalaisten keskuudessa vallitsee epäilemättä laajalle levinnyt ”laajentumisväsymys”. On selvää, että EU:ssa esiintyvät erimielisyydet maahanmuuton ja uuden talousarvion kaltaisista kysymyksistä ovat vieneet poliittista huomiota laajentumispolitiikalta. EU:hun liittymistä koskevaa poliittista yhteisymmärrystä ja sen saamaa laajaa julkista tukea sekä Pohjois-Makedoniassa ja Albaniassa ei kuitenkaan voida jättää huomiotta.
6. Länsibalkanilaisten nuorten odotukset EU:ta kohtaan ovat suuret, eikä meidän pitäisi tuottaa heille pettymystä. ETSK on vakuuttunut siitä, että heille olisi tarjottava myönteiset tulevaisuudennäkymät ja mahdollisuus elää vakaalla ja hyvinvoivalla alueella.
7. Kansalaisyhteiskunnan organisaatiot ovat vahvasti vakuuttuneita siitä, että Länsi-Balkan on Euroopassa keskeinen geostrateginen alue, joka sijaitsee aivan EU:n naapurissa ja jota muut maailmanlaajuiset toimijat seuraavat kiinnostuneina.
8. ETSK:n edistämän, Tiranassa 16.–17. huhtikuuta 2019 pidetyn Länsi-Balkanin seitsemännen kansalaisyhteiskuntafoorumin loppujulistuksessa kansalaisyhteiskunnan organisaatiot vahvistivat, että EU:n laajentuminen ja etenkin sen demokraattisten arvojen ja oikeudellisten normien leviäminen Länsi-Balkanille on sekä itse alueen että EU:n etujen mukaista monista haasteista huolimatta ⁽²⁾.
9. ETSK on toistuvasti ilmaissut huolensa kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksien kaventumisesta monissa Länsi-Balkanin maissa ja kehottanut alueen viranomaisia tehostamaan toimiaan oikeusvaltioperiaatteen ja perusihmisoikeuksien kunnioittamisen, oikeuslaitoksen uudistamisen, korruption ja syrjinnän torjunnan sekä toimittajien riippumattomuuden ja lehdistönvapauden varmistamiseksi. Nämä ovat eurooppalaisia arvoja, joita jokaisen EU:n jäsenvaltion tulisi kunnioittaa. Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua sekä työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden roolia taloudellisessa ja sosiaalisessa kehityksessä on kannustettava ja edistettävä voimakkaasti.

⁽¹⁾ Neuvoston päätelmät, kesäkuu 2018.

⁽²⁾ Länsi-Balkanin seitsemännen kansalaisyhteiskuntafoorumin loppujulistus <https://www.eesc.europa.eu/en/agenda/our-events/events/7th-western-balkans-civil-society-forum/final-declarations>

10. ETSK jatkaa tiivistä ja intensiivistä yhteistyötä Länsi-Balkanin maiden kansalaisyhteiskunnan kanssa tukeakseen niitä ja vakuuttaakseen niiden edustajat siitä, että näiden maiden paikka on Euroopan unionissa. **Komitea tekee kaiken voitavansa edistääkseen sovintoa ja eurooppalaisia arvoja alueella, ja sen näkemys EU:n laajentumisesta pysyy vakaana.** Komitea on vakuuttunut siitä, että selkeä näkyminen EU:hun liittymisestä on olennaisen tärkeä alueen vakauden kannalta, ja toivoo, että laajentuminen pysyy yhtenä EU:n ensisijaisista tavoitteista unionin nykyisin kohtaamista lukuisista haasteista huolimatta ⁽³⁾.

11. ETSK toimii edelleen Länsi-Balkanin maiden kansalaisyhteiskunnan äänitorvena ja siltana EU:n toimielinten ja näiden maiden suuntaan tekemällä säännöllistä yhteistyötä alueen kumppanitahojen kanssa. Tästä esimerkkejä ovat EU:n ja Montenegron sekä EU:n ja Serbian neuvoo-antavat sekakomiteat, Länsi-Balkanin kansalaisyhteiskuntaforumit sekä EU:n ja Länsi-Balkanin maiden huippukokouksia edeltävät korkean tason kansalaisyhteiskuntakonferenssit.

12. ETSK arvostaa suuresti 24. lokakuuta 2019 hyväksytyä Euroopan parlamentin päätöslauselmaa ja vahvistaa sitoutuneensa täysin tukemaan Euroopan parlamenttia ja Euroopan komissiota EU:n laajentumispolitiikan vahvistamisessa ja EU:lla Länsi-Balkanin maiden kanssa toimiessaan käytössä olevien välineiden parantamisessa.

13. ETSK kehottaa kaikkia sidosryhmiä toteuttamaan kaikki tarvittavat toimet, jotta Eurooppa-neuvosto voisi tehdä yksimielisen myönteisen päätöksen ennen toukokuussa 2020 Zagrebissa pidettävää EU:n ja Länsi-Balkanin maiden huippukokousta. Komitea kehottaa myös EU:n neuvoston tulevaa puheenjohtajavaltiota Kroatiaa vauhdittamaan laajentumisprosessia huippukokouksessa.

Bryssel 31. lokakuuta 2019.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Luca JAHIER*

⁽³⁾ https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/files/7th_eesc_western_balkans_civil_society_forum_-_final_declaration.pdf